

kakor semena). Skušeni kmetovavci pravijo, da se po ogeljnem prahu vse korenstvo prav dobro ponaša in bogato obrodi. — Kdor na ogeljni prah kumare sadi, bo ravno tako tudi dovelj in posebno lepih kumar pridelal. Oglje, kakor je znano, vleče dovelj gazov na-se, in skoraj bi rekel, da ravno to korenstvo najbolj kviško in na debelo žene. Boljši od lesnega ali drevnega oglja je pa košeno oglje, kar je posebno za tiste rastline koristno, ki se v kahlah in drugih posodah redé. — Kdor ima priložnost, naj poskusi, korenstvu in drugim rastlinam z ogeljnim prahom gnojiti, in naj nam svoje skušnje ob svojem času po „Novicah“ naznani.

(Kako se dajo verbe najboljše zasaditi). Po naznanilu višjega gojzdnega svetovavca barona Berg-a se je pri predoru Obre pri Grünberg-u v Šlezii zasadba verb takole najboljše obnesla. Skopali so namreč po velikosti okolice en ali dva 10 čevljev široka velika grabna, v ktera so po 12 čevljev narazen 6 čevljev široke stranske grabne napeljali. Ti stranski grabni so se vstric eden drugemu naravnost v veliki graben razlivali. Tako so ostale med grabni precej visoke grede, po katerih so poprek in po 2 čevlja saksebi potegnili po 3 pavce globoke grabničke in v te grabničke so po 3 do 4 bekovih mladik, eno zraven druge, položili, da so tako rekoč majhine, pa vendar ne zvezane fašine napravili. Čez to se je toliko peska nasulo, da so bile vse bekove šibine z njim zasute. Pesek je za to potreben; če ga ni na mestu, se mora pa od drugod pripeljati. Skušnje s posipanjem rodovitne in ilovnate zemlje, namesto peska se niso poterdile. „Prakt. Wochenbl.“

(Kmetovavci posipajte hlevni gnoj z gipsom). „Novice“ so hlevni gnoj z gipsom posipati že večkrat priporočevale. Pa že spet ga morejo priporočati po skušnjah, ki so se v poslednjih časih tako koristno obnesle. Tukaj omenimo med drugimi skušnjami le nekoliko tistih, ki jih je eden najpervih kmetovavcov, namreč svetovavec dežel-skega gospodarstva, gosp. Christiani v Oderbrach-u napravil. Pognojil je namreč en oral polja s $4\frac{1}{3}$ vozmi z gipsom pošupanega gnoja in pridelal je 15 vaganov krompirja več, kakor se ga je sicer na ravno tem polji pridelalo, ki je bilo z navadnim gnojem pognojeno. Felenberg-Ziegler pri Bernu je dal pozimi kravji in konjski gnoj prec, ko je bil izkidan, nekoliko na kupu potlačiti in tako z gipsom potresti, da je za vsako odrašeno govedo blizo dveh funtov gipsa po gnoji potresel. Tako pošupan od šestere krav in ravno toliko kónj napravljeni gnojni kup je bil zadnjo spomlad ravno tak, kakor da bi bil ravno zdaj iz hleva izkidan; ni bil ne splenjen ne sparjen. Mesca vélikega travna so ta kup 4 pavce na debelo s perstjo zasuli, in ga do mesca kimovca ležati pustili. Le za poltretji čevlj se je posedel, njegov obsežek pa le za 256 kubičnih čevljev zmanjšal. Če bi ne bil omenjeni gnojni kup z gipsom potresen, bi se bil v ravno tem času gotovo za 945 kubičnih čevljev zmanjšal. Ko se je tedaj gnoj z gipsom posipal ali gipsal, se ni le prihranilo 689 čevljev gnoja, temuč ostal je v njem tudi vés gnjilec. Če postavimo, da se od odrašenega goveda na leto le 220 centov gnoja dobi, bi se v njem, če bi bil gipsan, 173 funtov gnjilca ohranilo, med tem ko ga negipsan gnoj nima več v sebi kakor 110 funtov. 5 centov in pol gipsa veljá (če je cent po 2 dvajsetici) 11 dvajsetic, dobička je pa zato najmanj 11 gold., ki se očitno pokaže v obilniših pridelkih tacih njiv, ktere so bile z gipsanim gnojem pognojene. Gnoj je kakor vsa dišeča reč; če ga ne zapreš, se ti izdiš; zapreš mu pa duh in dušo njegovo, če ga dobro potlačiš, — še bolj pa če ga z gipsom posiplješ; gips oklene dišečo gnojno moč, ktera nam polje rodovitno dela.

Oglas začetka višje c. k. kmetijske šole v ogerskem Altenburgu.

Vodstvo c. k. višje šole za kmetijstvo v ogerskem Altenburgu daje na znanje, da se bo ta šola, ktera 2 leti terpi, začela 1. dan mesca oktobra.

Uče se v ti šoli vsi pglavitni nauki kmetijstva, pa tudi tisti, ki so umnemu kmetovanju v podlago.

Kdor hoče v to šolo, v kateri se vse v nemškem jeziku uči, vzeti biti, mora skazati, da se je izučil v kateri višji gimnazii ali pa višji realki, — da se je saj eno leto s kmetijstvom djansko pečal, — da je najmanj 17 let star in pa lepe obnaše.

Učnine se plača za vsako polovico prvega leta po 40 gold., drugega leta pa le po 20 gold. star. dnarja. — Živež in stanovanje si oskerbi vsak učenec sam.

Zgodovinske reči.

O starih Karnih.

Spisal D. Terstenjak.

§. 1.

O starih Karnih govorijo Strabo, Livi, Ptolomaj in Plini. Strabo (Geog. IV. 27) piše: „da okoli Akvileje prebivajo nektare betve Norikov in pa Karni“.

Plini (III, 18) in Ptolomaj (III, 1) pišeta, „da Akvileja je stala v okrožji Karnov“. Livi (XLIII 5) Karne poleg Gallov postavlja, in o njihovi narodnosti nič ne reče. Ti Galli so, kakor Livi pravi (XXXIX, 23) še le leta 566 urbis conditae, ali 186 pred Krist. okoli Akvileje se naselili, zato je tudi Livi pisati mogel: da Akvileja stoji „in agro Gallorum“ (Livi XL, 34). Iz gerških in rimskih pisateljev toraj nič gotovega ne zvemo o narodnosti Karnov.

§. 2.

Med novejšje izpraševavce zgodovine starih Karnov more se imenovati Diefenbach. Al tudi on si ne upa določiti narodnosti Karnov. V svojem delu „Celtica“ (II, 130) piše o Karnih sledeče: „Das Schwanken zwischen illirischer und keltischer Abstammung, oder die Annahme einer Mischung aus beiden, tritt bei folgenden Völkern ein, und zwar erstens bei den Carni“ itd. Diefenbach toraj dvomi: ali bi Karne prišteval Ilirom ali Keltom, ali pa jih imel za zmes iz obojih. Z galskimi „Karnuti“ Diefenbach Karnov že za tega voljo noče ednačiti, ker oni spadajo v Belovesov vlak*) Drugi brez vseh dokazov terdijo, da Karni so bili Kelti, ker karn pomenja v keltiščini: pečino. Al ta dokaz nima nikakoršne važnosti, ker karn**) tudi v slovenščini pomenja pečino.

§. 3.

Poslušati še imamo rajnega prof. Zeusa. On v svojih bukvah „Die Deutschen und die Nachbarstämme“ str. 249 tako umuje: „Po Pliniu in Ptolomaji je Akvileja stala v okrožji Karnov, Livi pa okrožje tega mesta imenuje „ager Gallorum“, — toraj so Karni bili Galli“.

Al to umovanje stoji na slabih nogah. Ti Galli so se, kakor Plini sam terdi, še le leta 186 pred Krist. v tem okrožji naselili. Akoravno so se ti naseljenci mogli na povelje Rimljanov nazaj podati v svoje prvotne sedeže, vendar ni verjetno, da bi se vsi nazaj podali bili.

Rimljani so le z onim poveljem hotli nove naselbine prečiti (primeri: Mommsen „Röm. Gesch.“ I, 486,

*) Tudi Valvazor je prav ostroumno dokazal, da si Karni sosedje Norencov in Karnuti niso v nikakoršni zavezi bili.

Pis.

**) Zato imena: Kranj, die am Felsgestein gebaute Stadt, Kernuz, na Koroškem, — Karn, Kern, karnski, kernski grad, „Ruine der Karnburg“ nekdanje stanovališče koroško-slovenskih vojvodov.